

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
postmottak@kmd.dep.no

10.06.2021

Innspill til nasjonal posisjon på regulering av kunstig intelligens

Europakommisjonen la i april 2021 fram sitt forslag til en regulering for å harmonisere regelverk for kunstig intelligens (KI). Dagens regelverk er utilstrekkelig for å beskytte forbrukere. Forbrukerrådet er positive til at departementet tar initiativ til å lage en nasjonal posisjon på området.

Dette er en svært viktig regulering, da KI vil påvirke forbrukerhverdagen på mange områder i årene framover, gjennom selvstyrte tjenester og produkter, og gjennom endringer i forbrukermarkedet og samfunnet for øvrig. Det er nødvendig at en regulering av kunstig intelligens beskytter forbrukere mot misbruk og andre skadevirkninger, samtidig som det legger til rette for utvikling av nyttige tjenester som kommer forbrukerne til gode.

Selv om det er positivt at Europakommisjonen foreslår regulering av kunstig intelligens, ser Forbrukerrådet flere betydelige svakheter i forslaget. Det er viktig at Norge adresserer disse svakhetene i en nasjonal posisjon på området.

Et uttalt mål ved å etablere et regulatorisk rammeverk for kunstig intelligens, er å legge til rette for tillitsvekkende teknologi. Her kommer Kommisjonens forslag dessverre til kort. Forbrukerrådet ser også med bekymring på at forslaget har et innsnevret virkeområde, som ikke vil dekke en stor andel av forbrukerrettet kunstig intelligens på en effektiv måte. Det er avgjørende at disse bekymringene adresseres gjennom Europaparlamentets endringsforslag til reguleringen.

En norsk posisjon på europeisk regulering av kunstig intelligens bør ta høyde for følgende punkter:

- Kommissjonens forslag er for snevert definert når det gjelder 'høyrisiko' bruksområder av kunstig intelligens. Dette utelater mange bruksområder som påvirker forbrukere i hverdagslivet, slik som for eksempel smartttermostater eller risikovurderinger for helseforsikring.
 - Reguleringen bør ha en risikobasert tilnærming, men det bør være minimumskrav også for bruksområder som ikke er høyrisiko, inkludert krav om åpenhet, ansvar, ikke-diskriminering og sikkerhet. Høyere risiko bør medføre høyere krav.
- Europakommisjonen ønsker å forby bruken av enkelte typer KI-praksis, inkludert kunstig intelligens som brukes for å forstyrre/påvirke individers oppførsel. Her tas det kun høyde for risiko knyttet til 'fysiske og psykologiske skadevirkninger', som betyr at andre mulige skadevirkninger mot forbrukere utelates, for eksempel økonomisk tap eller diskriminering.
- Forslaget inkluderer hverken konkrete forbrukerrettigheter – som for eksempel retten til å motsi en algoritmisk beslutning og få en menneskelig vurdering, eller retten til å klage – i KI-produkter og tjenester, eller rettsmidler i tilfeller hvor noe går galt. Fremtidig lovgiving må inkludere effektive klageprosedyrer og rettsmidler, inkludert kollektive tvisteløsningsordninger.
- Forslaget lener seg i stor grad på at bransjeaktører gjennomfører egenervurderinger om hvor vidt de opererer i samsvar med loven. Dette er ikke en tilstrekkelig tilnærming i forbindelse med kompliserte vurderinger angående høyrisiko bruksområder for kunstig intelligens, som også må ta høyde for hvordan teknologien påvirker individers rettigheter og friheter. Derfor bør reguleringen kreve tredjeparts samsvarsvurderinger for høyrisiko bruksområder.

En europeisk regulering for kunstig intelligens er en unik mulighet til å styre teknologien i en forbrukervennlig og rettighetsbasert retning. Norge bør gå foran for et lovverk som tar høyde for disse utfordringene.

For ytterligere detaljer, ta gjerne kontakt med oss på finn.myrstad@forbrukerradet.no.

Se også Forbrukerrådets posisjon på kunstig intelligens:

<https://fil.forbrukerradet.no/wp-content/uploads/2020/09/forbrukerradet-posisjon-kunstig-intelligens.pdf>

Og se Forbrukerrådets europeiske paraplyorganisasjon BEUCs posisjon:

https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2020-121_artificial_intelligence_must_serve_not_harm_consumers.pdf

Vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Finn Lützow-Holm Myrstad

Fagdirektør digitale tjenester